

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
Київський інститут залізничного транспорту
Факультет «Управління залізничним транспортом»
Кафедра «Технологій транспорту та управління процесами перевезень»

Затверджую

Завідувачка кафедри ТТУШП
Р.С. Щербіна _____
Протокол № 7 від 12.04.23 р.

Сілабус
дисципліни
«ДОСЛІДЖЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО РИНКУ»

2023 рік

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Кандидат технічних наук, доцент ЩЕРБИНА Розалія Степанівна
E-mail	scherbuna_rs@gsuite.duit.edu.ua
Навчальна дисципліна	«Дослідження транспортного ринку»
Офіційна назва освітньої програми	Транспортні технології (на залізничному транспорті)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	27 Транспорт
Спеціальність	275 Транспортні технології (за видами)
Спеціалізація	275.02 Транспортні технології (на залізничному транспорті)
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл професійних дисциплін, вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Мета дисципліни – дати студентам чітке представлення про транспортну послугу за параметрами якості та ціни, основні фактори, які формують попит на транспортні послуги, особливості формування транспортного ринку та методи впливу на нього задля підвищення конкурентоспроможності транспортних підприємств.
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у галузі транспорту з використанням теорій та методів сучасної транспортної науки на основі системного підходу та з врахуванням комплексності та невизначеності умов функціонування транспортних систем.
Загальні компетентності	ЗК 05. Навики використання інформаційних і комунікаційних технологій ЗК 06 . Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
Спеціальні (фахові) компетентності	СК 01. Здатність аналізувати та прогнозувати параметри і показники функціонування транспортних систем та технологій з урахуванням впливу зовнішнього середовища. СК 09. Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1

«Ринок транспортних послуг»

Тема 1. Роль ринку транспортних послуг в умовах ринкової економіки та його особливості

План теми:

1 Визначальні елементи транспортного ринку.

2 Транспортна послуга як об'єкт ринкових відносин

3 Специфіка транспортної послуги

4 Поняття про ринок транспортних послуг

5 Характеристики РТП

Транспортна продукція та її особливості. Визначальні елементи транспортного ринку. Транспортна послуга як об'єкт ринкових відносин та її специфіка.

Література: 7, 11, 18

Ключові слова: продукція транспорту, транспортна послуга, ринок транспортних послуг.

Тема 2 Сегментація ринку транспортних послуг

План теми:

1. Сегментація ринку транспортних послуг

2. Фактори, що враховуються при сегментації підприємств - споживачів транспортних послуг

3. Фактори, що враховуються при сегментації споживачів транспортних послуг, що надаються населенню

4. Відбір сегментів транспортного ринку

Поняття про сегментацію ринку транспортних послуг. Сегментація споживачів транспортно-експедиційних послуг за виробничо-економічними факторами. Фактори, що враховуються при сегментації споживачів транспортних послуг. Відбір сегментів транспортного ринку.

Література: 1,13,14

Ключові слова: фактори конкурентоспроможності, види транспортних послуг, вимоги клієнтури

Тема 3 Конкуренція на транспортному ринку

План теми:

1. Конкурентна структура ринку

2. Характеристика ринків

3. Аналіз конкуренції на транспортному ринку України

Конкурентна структура ринку. Види конкуренції. Монополія та ринок монополістичної конкуренції. Олігополія та олігопольний ринок. Монополістичний ринок. Чиста конкуренція. Конкуренція на транспортному ринку України. Місце України на світовому ринку транспортних послуг.

Література: 6,11, 15,16,17

Ключові слова: природна монополія, конкурентний ринок перевезень, Укрзалізниця, корпоративна логіка

Тема 4 Підвищення якості реалізації транспортних послуг

План теми:

1 Агентські, операторські та транспортно – експедиторські послуги при виконанні вантажних та пасажирських перевезень.

2. Електронна транспортна біржа.

3. Показники якості процесу здійснення перевезень транспортними

підприємствами

Процес сегментування ринку перевезень і вибору цільового сегменту. Розширена диверсифікація діяльності транспортного підприємства.

Література: 3,14

Ключові слова: пріоритет споживача, високий рівень сервісу, скорочення часу виконання замовлення.

Модуль 2

Підвищення конкурентоспроможності транспортних підприємств

Тема 5. Визначення районів тяжіння транспортних підприємств

План теми:

1. Вплив особливості транспортного ринку на формування районів тяжіння транспортних підприємств

2. Визначення районів тяжіння підприємств залізничного транспорту

3. Особливості визначення районів тяжіння підприємств морського транспорту

Встановлення меж і полігонів транспорту. Порівняння додаткових витрат, пов'язаних із збільшенням відстані підвезення й вивезення вантажів до під'їзних колій, морських та річкових портів, підприємств автотранспорту, з економією витрат, отриманої в результаті зниження витрат на виконання навантажувально-розвантажувальних і складських операцій. Економічне обстеження районів тяжіння залізниць та морських портів. Визначення перспективного попиту на перевезення.

Література: 7, 9, 13, 18

Ключові слова: потенційний попит на транспортні послуги, транспортна забезпеченість та доступність, концентрація вантажної роботи, вантажопотоки

Тема 6 Пасажирські перевезення на конкурентному транспортному ринку

1. Місткість ринку транспортних послуг

2. Ознаки сегментації транспортних послуг за їх видами та способам задоволення потреб

3. Культура обслуговування клієнтури

4 Вибір пасажиром виду транспорту.

Визначення місткості транспортного ринку. Попит на ринку транспортних послуг. Дослідження впливу технології та організації залізничних перевезень на їх обсяги в умовах конкуренції на транспортному ринку.

Література: 9,10,12

Ключові слова: пасажир, залізничний транспорт, автомобільний транспорт, конкурентний транспортний ринок, приміське сполучення, ймовірність вибору.

Тема 7 Товарна, асортиментна політика та ціноутворення на ринку транспортних послуг..

1. 1 Вільні і фіксовані тарифи

2 Принципи ціноутворення на залізничному транспорті

Принципи ціноутворення на залізничному транспорті. Цінова політика на ринку транспортних послуг. Задачі цінової політики в області вантажних тарифів. Класифікація тарифів на перевезення вантажів. Особливості тарифів на вантажні залізничні та автомобільні перевезення. Основні принципи встановлення і застосування цін і тарифів та організацію контролю за їх додержанням на території України

Література: 13, 17

Ключові слова: транспортний тариф, вартість перевезення, «Збірник тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом у межах України та пов'язані з ними послуги», тарифна політика.

Тема8 Сучасні засоби підвищення ефективності роботи транспортних підприємств

1. Аутсорсинг - неординарний шляхів підвищення ефективності роботи підприємств.

2. Визначення доцільності використання власного чи залученого транспорту.

3. Можливості застосування аутсорсингу на залізничному транспорті України

4. Підвищення якості реалізації транспортних послуг

Визначення доцільності використання власного чи залученого транспорту.

Взаємовідносини між виробниками продовольства та перевізниками. Визначення потреби в транспортних засобах.

Література: 7

Ключові слова: субконтрактація, МОВ-аналіз, конкурсні процедури.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	РН-5 Застосовувати, використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології для розв'язання практичних завдань з організації перевезень та проектування транспортних технологій. РН-7 Формулювати, модифікувати, розробляти нові ідеї з удосконалення транспортних технологій. РН-11 Класифікувати та ідентифікувати транспортні процеси і системи. Оцінювати параметри транспортних систем. Виконувати системний аналіз та прогнозування роботи транспортних систем. РН-16 Вибирати ефективні технології взаємодії видів транспорту. Аналізувати можливості застосування різноманітних варіантів взаємодії видів транспорту РН-19 Пояснювати експлуатаційну, техніко-економічну, технологічну, правову, соціальну та екологічну ефективність організації перевезень.
-------------------------------	---

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 20 балів Проміжний контроль - 40 балів Підсумковий контроль – (залік) - 40 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (залік).	

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Зараховано	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Зараховано	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Зараховано	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Не зараховано	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Debreu G. Theory of Value Axiomatic Analysis of Economic Equilibrium. New Haven; London: Yale University press, 1959. 114 p. URL: <http://digamo.free.fr/debreu59.pdf>.
2. Hardwi P., Dou W. The Competitiveness of EU In Insurance Industries The Service Industries Journal. 1998. Vol. 18:1. P. 43-48.
3. Hirschey M. Market Structure and Market Value The Journal of Business. Vol. 58, No. 1 (Jan., 1985), 89- 98. 11. Landes W., Posner R. Market power in antitrust cases. Harvard Law Review. 1981. Vol. 94. 937-996. 1
4. Lijesen M. G. Adjusting the Herfindahl index for close substitutes: an application to pricing in civil aviation. Transportation Research Part E. 2004. Vol. 40. 123-134. 13. Lijesen M. G., Nijkamp P., Rietveld P. Measuring competition in civil aviation. Journal of Air Transport Management. 2002. Vol. 8. 189-197.
5. Sys C. Is the container liner shipping industry an oligopoly? Transport Policy, Volume 16, Issue 5, 2009, 259-270.
6. Yiping Le, Hitoshi Ieda. Modified Herfindahl– Hirschman Index for Measuring the Concentration Degree ОЦІНКА РИНКУ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ 45 of Container Port Systems University of Tokyo, 2010. Volume: 2166 issue: 1, 44-53.
7. Zagurskiy O., Ohienko M., Rogach S., Pokusa T, Rogovskii I, Titova L. Global supply chain in context of new model of economic growth. Conceptual bases and trends for development of social-economic processes. Monograph. Edited by Alona Ohienko Tadeusz Pokusa Opole. The Academy of Management and Administration in Opole, 2019. P. 64-74.
8. Габа В.В., Грушевська Т.М. Організаційні і технологічні фактори формування попиту на залізничні приміські пасажирські перевезення [Текст] / Габа В.В., Грушевська Т.М. // Автошляховик України. – 2017. – №1–2 (249–250) – С. 73–77.
9. Григорова Т.М., Давідіч Ю.О., Доля В.К. Розробка моделі розподілу обсягів перевезень
10. Дослідження факторів, що впливають на формування пасажиропотоків залізничних приміських перевезень у великих міських агломераціях [Текст] / [А.А. Поздняков, В.К. Мироненко, О.О. Позднякова, О.М. Гудков] // Збірник наукових праць ДЕТУТ. Серія «Транспортні системи і технології». – К.: ДЕТУТ, 2016. – Вип. 29. – С. 261–274.
11. Ігнатюк А. І. Галузеві ринки: теорія, практика, напрями регулювання: монографія. Київ. ННЦ ІАЕ, 2010. 465.
12. Константинов Д.В., Клепко Є.О. Актуальні напрями розвитку сучасних приміських
13. Перебийніс В.І., Болдирєва Л.М., Перебийніс О.В. Транспортний менеджмент і транспортний маркетинг виробничо-комерційної діяльності: Монографія. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2009. – 201 с.
14. Смерічевська С. В. Стратегія формування транспортно-логістичних кластерів України: інноваційний та інтелектуальний підходи: монографія / С. В. Смерічевська, Т. В. Ібрагімхалілова. – Донецьк: ВІК, 2013. – 360 с.
15. Статистичні дані по галузі автомобільного транспорту <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-danipo-galuzi-avtomobilnogo-transportu.html>.
16. Статистичні дані про українські залізниці <https://mtu.gov.ua/content/statistichni-dani-pro-ukrainski-zalznici.html>
17. Филюк Г. М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. 404.
18. Чухрай Н. І. Формування ланцюгів поставок: питання теорії і практики: монографія / Н. І. Чухрай, О. Б. Гірна. – Львів: Видавництво “Інтелект-Захід”, 2006. – 231 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства інфраструктури України [Електронний ресурс]
<http://mtu.gov.ua/>
2. 2 Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс].
<http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Державна підтримка українського експорту. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
[://ukrexport.gov.ua/ukr/vnishno_t_balans//6425.html](http://ukrexport.gov.ua/ukr/vnishno_t_balans//6425.html)